

Storbritannia: Nytt lederskap og gamle kriser

I løpet av få uker har Storbritannia fått en ny statsminister og en ny konge, etter at Boris Johnson måtte trekke seg som følge av en serie skandaler og at dronning Elisabeth døde.

En kommentator hos NRK kaller den politiske situasjonen i Storbritannia for «en perfekt storm», preget av ønsker om skotsk løsrivelse, irsk gjenforening, og de skyhøye prisene på energi.

Politisk krise

Den nye statsministeren heter Liz Truss, og er en politisk kameleon som begynte som EU-tilhenger i det liberale partiet, og har endt opp hos EU-motstanderfløyen til Boris Johnson i det konservative partiet. Truss er upopulær i det britiske folket, og også kong Charles er langt mindre populær enn sin mor.

Videre kjemper de en kamp mot oppløsning av Storbritannia. Både i Skottland og Nord-Irland har kravene om å forlate unionen økt i styrke og oppslutning. Begge steder har partier med slike krav styrket seg i valgene de siste ti og tjue åra. EU-kampen i forbindelse med «Brexit» har ført nye aspekter inn i disse kampene, og gjort situasjonen enda mer kompleks.

Truss har overtatt som leder for de konservative og som landets statsminister, etter år preget av politisk kaos og en serie skandaler. Brexit-forhandlingene har tatt mye tid og skapt mange problemer for regjeringen. Covid-håndteringen og fest-skandalene til Boris Johnson har bidratt til denne politiske ulmende krisen.

Liz Truss er ikke i en posisjon til å løse denne krisen, som til syvende og sist er uttrykk for krisa i den britiske

imperialismen, som en del av den allmenne krise i hele det imperialistiske systemet verden rundt.

Økonomisk krise

Grunnlaget for den politiske krise er den økonomiske krise. Storbritannias sentralbank spår en ny resesjon i 2023, altså en ny vedvarende tilbakegang i økonomien. Bruttonasjonalprodukt (BNP) er på vei nedover og inflasjonen var over 10 prosent i juli.

Den økonomiske tilbakegangen rammer offentlige tjenester direkte, hvor ventetidene er lengre enn før innen helsevesenet. Det er stor mangel på ansatte og strammere budsjetter. NRK skriver at disse problemene også blant annet gjelder skoler, universiteter, sosialstønad.

Den økonomiske situasjonen i Storbritannia er en del av samme kontekst som Norge og hele Europa. En generell dyrtid er i utvikling, hvor byrdene for krise veltes over på arbeiderklassen og folket forøvrig. Alt blir dyrere, og særlig energiprisene har skutt i været, med store ringvirkninger for alle varer. Britenes energiregninger har hittil i år økt med 54 prosent, men er ventet å stige i høst og vinter. Millioner vil slite med å betale regningene sine.

Politikerne skylder på Putin, men den virkelige årsaken er den økonomiske krise. Denne har ført til en nedgang for den kapitalistiske økonomien, og en ny oppgang må betales av folket gjennom høyere priser og renter, samt med kutt i offentlige tjenester.

Grunnlag for folkelige og voldelige protester

Dette gjør at eksperter spår mer misnøye og flere protester, og en av disse sier i følge NRK: «Det er en presedens for voldsomme opptøyer og protester i Storbritannia. Hvis ikke britene skulle protestere når de står overfor en så enorm økonomisk krise, og kommer til å gå gjennom en veldig kald

vinter, så er det vanskelig å se for seg når de skulle.»

Videre skriver nyhetsnettstedet i en annen nyhetssak: «Storbritannia må finne sin plass i en ustabil verden med to uprøvde ledere. Både kong Charles og statsminister Liz Truss tar over et land i krise.» De peker på inflasjonen og energiprisene, og skriver videre: «En kald vinter vil kunne skape sosial og politisk uro.»

Kort sagt knytter de borgerlige mediene og kommentatorene sammen to faktum i vår tid: Økonomisk og politisk krise på den ene sida, folkelige protester – kamp og motstand – på den andre sida. I denne sammenhengen peker de til og med på en presedens i Storbritannia for opptøyer og voldsomme protester. Her tenker de nok blant annet på 1980-tallets «Poll tax riots» og gruvearbeiderstreiken.

Ideologisk krise og reaksjon over hele linja

To tendenser gjør seg gjeldende, som begge er uttrykk for loven om motsigelsen og «ett deler seg i to». På den ene sida forfall: Alt som er til har en begynnelse og en slutt. Enheten er relativ, kampen er absolutt. Altså vil alle samfunn ha en tendens til forfall.

På den andre sida utvikler alt seg oppover og framover, på lang sikt. Tilbakeslag og tilbakegang er midlertidig, organiseringen blir mer kompleks og mer avansert hele tida. De kreftene som representerer fremskrittet i dag er proletariatet og dets allierte. Folket, og bare folket, er drivkrafta som forandrer historien.

Kongehusets utvikling, blant annet uttrykt i skandaler og Hollywood-serier, og den gamle statens fetisjering av kongehuset den dag i dag, er uttrykk for den ideologiske reaksjonen. Imperialismen er ikke bare i økonomisk og politisk krise, krisa gjør seg gjeldende i den ideologiske sfæren også. Det viser seg tydelig i kulturen.

Hva konsentrerer og oppsummerer den borgerlige reaksjonen bedre, enn et forfallent kongehus uten politisk makt, hvor dronningen er gjort om til en Hollywood-fantasi? Skandaler preger både kongehuset og politikken i Storbritannia, og vi kan se det som et uttrykk for at imperialismen er råtnende og døende kapitalisme.

Svaret på krisa

Kommentatorene slår fast at «konfliktene» kan spisses ytterligere og at selve unionen Storbritannia står i fare for å gå i oppløsning. Videre peker de på rivaliseringen mellom de imperialistiske stormaktene i det gamle Europa: Storbritannia, Frankrike og Tyskland. Deres enhet i EU viste seg å være kortvarig. Storbritannia kom sent og gikk tidlig, de ble med i unionen på 1970-tallet, lenge etter Tyskland og Frankrike, og ble det første landet som forlot den.

Storbritannia står nærmere den hegemoniske supermakta USA enn de andre nevnte stormaktene. Overfor europeisk forsvarssamarbeid, spiller Storbritannia en viktig rolle i ledtog med USA, for å utfordre tysk hegemoni på kontinentet, for eksempel overfor de nordiske små imperialistene, og overfor Ukraina, hvor Storbritannia har hatt en «tøffere» linje enn Tyskland og Frankrike.

I dette perspektivet ser vi at Storbritannias svar på krisa, er et tettere samarbeid med USA og den strategiske linja om et «Global Britain». På samme måte som tysk imperialisme, har også det britiske borgerskapet en langsiktig drøm, bevisst eller ubevisst, om å bli en supermakt. Dette er også det eneste «svaret» på deres økonomiske og politiske problemer. Imperialistene lever i den harde virkeligheten at de må vokse eller dø.

Helt siden begynnelsen av kolonitida har britisk imperialisme vært tett forbundet med å slå ned opptøyer og kvele klassekampen på de britiske øyer. Friedrich Engels og Lenin

pekte begge på at imperialismen var en kilde til opportunisme ved at imperialistene kunne «kjøpe opp» det øverste laget av arbeiderklassen. Kort sagt: Imperialisme korrupperer.

I dag står alle imperialistene midt i enorme problemer, fordi vil lever i imperialismens siste tidsalder, den formann Mao karakteriserte som «de 50 til 100 åra» hvor imperialismen vil feies vekk fra jordas overflate. Igjen har ikke imperialistene noen annen utvei, enn å øke utbyttinga og undertrykkinga av sitt eget folk og av massene i den tredje verden, og å skjerpe rivaliseringa med andre imperialister. Dette svaret er deres svar, men det vil i beste fall, for dem, bare skyve problemene fremover, og utsette den virkelige løsningen.

Økt utbytting og undertrykking vil igjen generere opptøyer, opprør og revolusjoner, det vil skape en fruktbar grobunn for kamp og motstand, det vil formelig tvinge folk til å reise seg mot imperialistene, selv i det gamle Europa. Dette er uttrykk for framskrittet og framtida, og imperialistene er uttrykk for forfall og forråtnelse.

Vi ser begge tendenser tydelig i dagens Storbritannia, hvor nye ledere møter en krise som har vært under utvikling i hundre år, og som bare vil skjerpes til imperialismen feies vekk for godt.

Referanser

[Etter Elizabeth, syndfloden? Storbritannias perfekte storm – NRK Urix](#)

[Dronning Elizabeth er død. Hva nå, Storbritannia? – Ytring](#)